

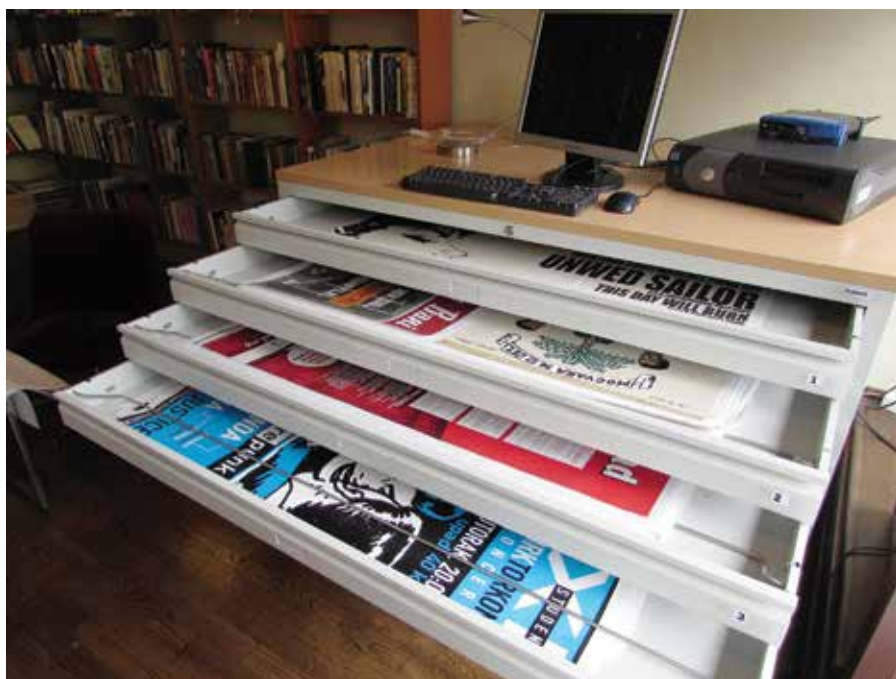
Abeceda nezavisne kulture i Centar za dokumentiranje nezavisne kulture kao arhiv zajednice

Ivana Pejić i Dunja Kučinac

Nezavisnu kulturnu scenu u Hrvatskoj od početka devedesetih godina do danas obilježilo je djelovanje raznih organizacija, kolektiva, inicijativa i pojedinaca u području suvremenih izvedbenih i vizualnih umjetnosti, književnosti, glazbe, stripa, filma, dizajna, novih medija, arhitekture i urbanizma, subkulture, kulture mladih, izdavaštva, kulturnih politika i kritičke teorije. Ta se scena razvijala izvan kulturnih institucija te se opirala komercijalizaciji kulture pa je često proizvodila sadržaje i prakse, kojih je nedostajalo ili su bili podzastupljeni u institucionalnom polju, formalnom obrazovanju i *mainstream* medijima. Te prakse karakteriziraju eksperimentalnost, interdisciplinarnost, inovacija i fleksibilnost, ali i društvena angažiranost i propitivanje dominantne političke situacije, zbog čega je polje nezavisne kulture znatno doprinijelo demokratizaciji društva. Iako su proizvedeni sadržaji, prakse, znanja i materijali odigrali važnu ulogu u društvenoj i kulturnoj povijesti Hrvatske, oni nisu sustavno dokumentirani u institucijama niti značajnije popraćeni u *mainstream* medijima upravo zbog njihove izvaninstitucionalne i kritičke pozicije. Istovremeno, same organizacije u polju nezavisne kulture rade u nestabilnom financijskom okruženju koje ih prisiljava na intenzivnu produkciju programa, a ne ostavlja im prostor ni vrijeme za sustavnu brigu o organizacijskoj memoriji, o čuvanju materijala ili prijenosu znanja na mlađe generacije. U ovakvim okolnostima velik je korpus materijala proizvedenih u tom polju tijekom više od 25 godina neadekvatno sačuvan, nesistematiziran te zbog toga neupotrebljiv i nedostupan, ne samo javnosti i struci, nego često i samim akterima scene. Dokazi o bogatoj produkciji propadaju, a istraživačima, znanstvenicima, umjetnicima i široj zainteresiranoj javnosti onemogućen je pristup materijalima, koji bilježe suvremenu društvenu i kulturnu povijest.

Da bi očuvala znanja i iskustva aktera nezavisne scene, udruga Kurziv 2009. godine započinje prikupljati usmenu povijest u formi razgovora i dubinskih intervjua s akterima nezavisne kulturne scene. Do danas je na portalu Kulturpunkt.hr objavljeno te trajno i besplatno dostupno više od stotinu intervjua i održano desetak otvorenih razgovora s akterima scene diljem Hrvatske. U prvoj fazi prikupljanja intervjua Kurziv uočava slabu dostupnost fizičkih materijala i ostalih dokaza te Kurziv i Kulturtreger zajednički osmišljavaju i u prosincu 2011. otvaraju Centar za dokumen-

besplatno korištenje. Centar u svoj rad izravno uključuje organizacije i druge aktere nezavisne kulture kroz razmjenu materijala, znanja, resursa te zajednički rad na arhiviranju i digitalizaciji, čime se sam arhivski proces, počevši od selekcije materijala pa sve do same prezentacije, demokratizira i otvara zajednici, čije se djelovanje bilježi. Centar je jedinstveno mjesto očuvanja materijalnih dokaza o vrijednoj i raznolikoj produkciji, koja je obilježila polje nezavisne kulture u Hrvatskoj te služi kao mjesto generiranja znanja o povijesti nezavisne kulture scene te njegovog transfera na mlađe generacije.

tiranje nezavisne kulture u prostoru kluba Booksa. Centar za dokumentiranje nezavisne kulture od tada radi kao arhiv zajednice, odnosno *community* arhiv, u kojem se sustavno prikuplja, obrađuje, katalogizira, digitalizira i prezentira raznolika fizička i digitalna građa proizvedena na nezavisnoj kulturnoj sceni u Hrvatskoj te se svima zainteresiranim trajno nudi na

Osim prikupljanja usmene i fizičke povijesti, Kurziv i Kulturtreger su razvili mnoštvo aktivnosti prezentacijskog, istraživačkog, edukativnog i zagarovačkog karaktera, koje su dio projekta bilježenja, historiziranja i istraživanja nezavisne kulture u Hrvatskoj, a koji se vodi pod imenom *Abeceda nezavisne kulture*. U području edukacije, važno je istaknuti radionice samoarhiviranja u

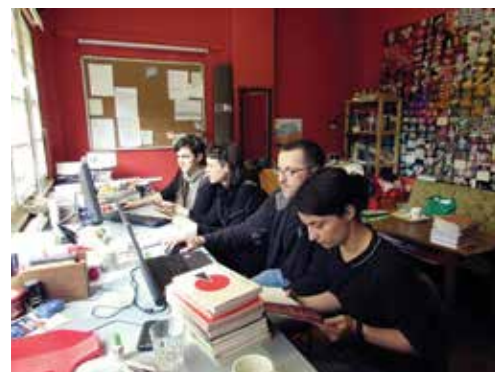

kojima je od 2014. do 2016. sudjelovalo preko 45 organizacija iz polja nezavisne kulture iz Hrvatske i regije te ključni edukacijsku aktivnost, suradnju s Odsjekom za informacijske i komunikacijske znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, koji je od akademske godine 2014./2015. omogućio studentima obavljanje obavezne studentske prakse u Centru. Osim što stječu praktična stručna znanja i iskustvo, studenti se ovdje upoznaju s poljem nezavisne kulture, znanjem koje najčešće nije dostupno u sklopu formalne nastave.

U području istraživanja i kritičke obrade i prezentacije građe, ističe se suradnja s Radio Studentom na emisiji *Abeceda nezavisne kulture*, koja je od jeseni 2014. kroz razgovore s protagonistima nezavisne kulturne i civilne scene predstavila važne, a manje vidljive pojave i organizacije, time direktno pridonoseći njihovoj medijskoj vidljivosti. Više od 50 emisija trajno je dostupno i slobodno za preuzimanje u rubrici Podcast na portalu Kulturpunkt.hr. Osim toga, Kurziv i Kulturtreger producirali su nekoliko izložbi materijala te organizirali nekoliko javnih događanja, kojima se nastoji aktualizirati građu, tematizirajući potrebe i infrastrukturne probleme nezavisne scene. Osim kroz javna događanja i izložbe, neprekidno se radi na dizanju vidljivosti Centra putem Interneta, čemu pridonosi i mrežna

stranica, koja pruža sve informacije o radu Centra, a u idućoj fazi će biti povezana s dokumentacijskom bazom u Centru te omogućavati pristup online arhivu.

S obzirom da u Hrvatskoj ne postoji adekvatna podrška za aktivnosti dokumentiranja djelovanja organizacija nezavisne kulture i civilnog društva, Kurziv i Kulturtreger se ne bave samo arhivskim i istraživačkim poslom, nego i zagovaranjem za bolje uvjete dokumentiranja ovog polja. U posljednjih nekoliko godina smo se umrežili s nekoliko drugih arhiva i knjižnica civilnog društva u Zagrebu u zagovaračku inicijativu, kojoj je cilj pozitivno utjecati na razvoj podrške dokumentiranju djelovanja civilnog društva u Hrvatskoj. ■

Saznajte više:

Centar za dokumentiranje nezavisne kulture je moguće posjetiti u Klubu Booksa na adresi Martićeva 14 D, 10 000 Zagreb od utorka do petka 10 -17 h, uz prethodnu najavu.

Mrežna stranica Centra za dokumentiranje nezavisne kulture dostupna je na: <http://abcdnk.hr/>.

Kontakt: centar.booksa@gmail.com

Arhiva usmene povijesti se nalazi u rubrici Abeceda nezavisne kulture na portalu Kulturpunkt.hr: <https://www.kulturpunkt.hr/category/rubrikaprojekt/projekti/abeceda-nezavisne-kulture>.

